

บทที่ 2
การให้สินเชื่อ

ความหมายของคำว่าสินเชื่อ

การให้สินเชื่อ เป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างมากในการค้าปัจจุบัน จนมีบางคนให้ความเห็นว่า การให้สินเชื่อเป็นวิชาแขนงหนึ่งของเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์และมีบทบาทอย่างมากในองค์การธุรกิจเป็นทั่วโลกที่ทำให้ธุรกิจดำเนินการได้ ทำให้มีการเพิ่มการขาย เปิดตลาดให้แก่ลูกค้าใหม่หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ทำให้ธุรกิจสะดวกสบายขึ้น ซึ่งการให้สินเชื่อนี้มีใช้กันอยู่ทั่วไป เมื่อนำไปใช้ในด้านหนึ่งก็จะมี ความหมายต่างกับการใช้ในทางอื่น ขึ้นอยู่กับว่าเราจะมองในแง่ใด ดังนั้นความหมายของคำว่าสินเชื่อจึงมีใช้จำกัดอยู่เพียงอย่าง เกี่ยวขึ้นอยู่กับหน้าที่และวิธีการใช้ด้วย

โดยทั่ว ๆ ไปในแง่ผู้บริโภค สินเชื่อหมายถึง ความสามารถที่จะได้สินค้าหรือบริการมาใช้ก่อนโดยตกลงกับผู้ขายว่าจะชำระค่าสินค้าหรือบริการนั้นภายหลังตามเวลาที่กำหนด (1) เพราะฉะนั้นจากความหมายนี้สินเชื่อจึงมีหลักใหญ่ขึ้นมูลฐานอยู่ 2 ประการคือ

1. การชำระเงินในอนาคต ซึ่งมีผลทำให้ผู้บริโภคต้องซื้อสินค้าในราคาที่สูงกว่ากำหนด เพราะได้ถูกคิดรวมเอาอัตราดอกเบี้ยเข้าไปด้วย และในการชำระเงินภายหลังยังทำให้ผู้ซื้อหมดโอกาสที่จะได้รับส่วนลดเงินสด จึงมีผลทำให้ผู้บริโภคต้องซื้อสินค้าในราคาที่แพงกว่าปกติเมื่อใช้เงินเชื่อ
2. ความเสี่ยงภัยในการที่จะได้รับชำระเงิน

สินเชื่อจึงเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับความไว้วางใจที่ผู้ซื้อและผู้ขายมีต่อกัน ซึ่งคำว่าสินเชื่อนี้ทางภาษาอังกฤษเรียกว่า "Credit" ซึ่งมาจากภาษาละตินว่า "Credare" แปลว่าความเชื่อถือหรือไว้วางใจ ด้วยเหตุนี้จึงมีผู้ให้ความหมายของคำว่าสินเชื่อ "สินเชื่อคือความไว้วางใจที่มนุษย์มีต่อกัน" (2) กล่าวคือเป็นความไว้วางใจระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อ

-
- (1) Beckman, Theodore N. & Foster, Ronald S. "Credit and Collections Management and Theory" (8th ed. McGraw Hill Book Company) page 3
 - (2) National Association of Credit Management "Credit Management Handbook" (2nd ed. Richard D. Irwin Inc. Homewood Illinois 1965) page 40

ผู้ชายไม่ว่าจะให้สินเชื่อแก่ผู้บริโภค คือ บุคคลธรรมดา หรือมูลนิธิที่แก่ผู้ชายส่งหรือผู้ชายปลีก จะต้องไว้วางใจในบุคคลนั้น ๆ หรือธุรกิจนั้น ๆ เสียก่อนว่าเมื่อเขาเอาสินค้าบริการไปแล้ว เขาจะชำระค่าสินค้าและบริการนั้น ๆ ในภายในกำหนดเวลา และในขณะเดียวกันผู้ซื้อก็ไว้วางใจในผู้ชาย เกี่ยวกับทางคุณภาพของสินค้าและบริการนั้น การสินเชื่อจึงเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ชายและผู้ซื้อในแง่ความไว้วางใจต่อกัน ซึ่งมีผลเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงภัย การซื้อและชำระเงินในทันทีในราคาที่ทั้งสองฝ่ายเห็นว่าพอเหมาะ ไม่ต้องเสียเวลารอคอยก็ไม่มีความเสี่ยง นั่นคือ ไม่มีการให้สินเชื่อ แต่ถ้ามีการให้สินเชื่อ การชำระเงินจะเป็นเวลาภายหลังจากที่ผู้ซื้อได้สินค้าและบริการไปแล้ว ซึ่งจะเกิดการเสี่ยงภัยแก่ผู้ชายในด้านการเก็บเงินว่าจะเก็บได้ตามกำหนดเวลาและเต็มจำนวนของราคาที่ตกลงกันหรือไม่ ดังนั้นการสินเชื่อจึงเกี่ยวข้องกับ ความไว้วางใจ ความเสี่ยง การแลกเปลี่ยนในราคาที่แพงกว่าปกติและอนาคต นั่นคือสินเชื่ออาจหมายถึง "การแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการซึ่งมีค่าปัจจุบัน เท่ากับเงินที่จะได้รับชำระในอนาคต"

ถ้าเรามองในแง่ การบริหารธุรกิจ การสินเชื่อจะมีความหมายแตกต่างออกไป ก็จะต้องถือว่าการสินเชื่อเป็น เทคนิคแขนงหนึ่งของการบริหารธุรกิจ "เป็นการให้กู้ยืมเงินทุนชนิดหนึ่ง" คือผู้ชายยอมให้ผู้ซื้อได้ใช้เงินทุนในการชำระค่าสินค้าและบริการในภายหลัง โดยทางกันตนจะตั้งผู้ซื้อไว้เป็นลูกหนี้ ในด้านผู้ซื้อก็จะได้สินค้าและบริการไปใช้โดยมีรายการเจ้าหนี้เกิดขึ้น ซึ่งดูเหมือนกันว่าการสินเชื่อเป็นการกู้ยืมเงินทุนหมุนเวียนแก่กัน การที่จะให้สินเชื่อแก่ลูกค้ารายใดจะต้องขึ้นอยู่กับนโยบายของบริษัทที่ฝ่ายบริหารได้ช่วยกันพิจารณาขึ้น ซึ่งนโยบายการให้สินเชื่อนี้นับเป็นหน้าที่สำคัญอันหนึ่งของฝ่ายบริหารที่จะต้องให้ความสนใจและศึกษาเป็นอย่างดี ในกรณีที่ธุรกิจนั้นเป็นผู้ชายจะต้องศึกษาถึงสภาพการของบริษัทตนและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ รวมทั้งชนิดของผลิตภัณฑ์และท่าทีของคู่แข่ง เพื่อวางนโยบายการให้สินเชื่อ ศึกษาถึงจำนวนเงินทุนที่จะนำไปลงทุนไว้ในลูกหนี้ว่าควรจะเป็นเท่าไร สูงไปหรือไม่ มีการศึกษาถึงภาวะการเงินและการค้าของลูกหนี้ ติดตามดูการชำระหนี้และการเรียกเก็บหนี้ให้ได้เต็มตามจำนวนและตามเวลาที่กำหนด ซึ่งถ้ามีการวางนโยบายให้สินเชื่ออย่างก็มีการบริหารให้การปฏิบัติการณ์ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ลูกหนี้ไม่คิดค้างหนี้ยาวนานและหนี้สูญน้อย

ก็จะทำให้ธุรกิจนั้นมีเงินทุนหมุนเวียนที่จะนำไปดำเนินการด้านอื่น ๆ ถัดไป แต่ถ้ามีการให้สินเชื่อแก่ลูกค้าที่มีความเสี่ยงภัยมาก เกิดปัญหาในการเรียกเก็บเงิน ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น หนี้สูญ (Bad debt) ค่าใช้จ่ายในการจัดทำบัญชีลูกหนี้ (Book-Keeping Expense) ค่าใช้จ่ายในการเรียกเก็บเงิน (Collection Expense) การเสียโอกาสในการลงทุนด้านอื่น (Opportunity Cost) ค่าใช้จ่ายในการบริหาร (Administrative Expense) และค่าดอกเบี้ยที่กิจการต้องเสียไปให้แก่เจ้าหนี้ของกิจการในการลงทุนซื้อสินค้ามาขายต่อ แสดงว่านโยบายการให้สินเชื่อของบริษัทนั้นไม่รัดกุมพอหรือการดำเนินงานบกพร่อง แต่ถ้ากิจการจะดำเนินนโยบายขายแต่เงินสดอย่างเดียวย่อมจะสู้กับคู่แข่งชั้นไม่ได้ เพราะการดำเนินงานในปัจจุบันจำเป็นต้องมีการให้สินเชื่อด้วยเสมอ และเพื่อบรรลุจุดประสงค์ในการหากำไรของธุรกิจ นโยบายการให้สินเชื่อจึงต้องเป็นนโยบายที่รัดกุม และการดำเนินงานมีประสิทธิภาพพอ ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่า "สินเชื่อเป็นเทคนิคแขนงหนึ่งของการบริหารธุรกิจในด้านการกู้ยืมเงินทุน"

ในค่านเศรษฐศาสตร์ สินเชื่อเป็นเทคนิคและกลไกที่สำคัญของการตลาด ซึ่งมีหน้าที่กระตุ้นให้เกิดการเคลื่อนไหวของสินค้าและบริการจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภค สินเชื่อทำให้การผลิตและการบริโภคเพิ่มขึ้น ถ้าไม่มีสินเชื่อการค้าเงินธุรกิจจะใช้ระบบเงินสดเพียงอย่างเดียว ซึ่งจะทำให้การค้าขายจำกัดอยู่ในวงแคบ เฉพาะพวกที่มีเงินสดพอเพียงเท่านั้น พวกที่ไม่มีเงินสดหรือเงินทุนหมุนเวียนจะไม่มีโอกาสได้ซื้อสินค้าเพื่อมาบริโภคหรือขายต่อกันเลย เมื่อเป็นเช่นนี้ก็จะทำให้การค้าขายและการบริโภคน้อยลง แต่การสินเชื่อเป็นการเปิดตลาดให้กว้างขึ้น บุคคลหรือกิจการที่มีฐานะดีแม้มีเงินสดไม่เพียงพอ ก็มีโอกาสได้ใช้สินเชื่อในการซื้อสินค้าและบริการก่อน เมื่อมีเงินสดจึงจะชำระค่าสินค้าและบริการนั้น สินเชื่อจึงเป็นกลไกที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวของสินค้าและบริการในวงการธุรกิจ

ตามที่ได้อธิบายมาแล้ว สินเชื่อสามารถตีความได้หลายอย่างแล้วแต่เจตนาารมณ์ของผู้ใช้ตามความเป็นจริงแล้วสินเชื่อมีความหมายที่กว้างไกลเกินกว่าตัวของมันเอง และมีส่วนสำคัญในการบริหารธุรกิจมากควรที่จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ สินเชื่อตามที่กล่าวมาจะเห็นว่ามี ความหมายแตกต่างจากคำว่า หนี้สิน สินเชื่อคือความสามารถที่จะก่อให้เกิด

หนี้สินได้ ส่วนหนี้สินคือจำนวนเงินที่ยังค้างจ่ายในการชำระค่าสินค้าและบริการอันเกิดจากการซื้อขายโดยใช้ระบบสินเชื่อ นั่นคือต้องมีสินเชื่อก่อนจึงจะเกิดหนี้สินขึ้น และอีกนัยหนึ่งสินเชื่อก็มีใช้สินทรัพย์ สินทรัพย์ส่วนมากจะเป็นสิ่งของที่มีตัวตนที่ผู้ใช้ซื้อขาย แลกเปลี่ยนกันได้ เช่น ที่ดิน อาคาร สินค้า แต่สินเชื่อเป็นสิ่งที่ทำให้ได้สินทรัพย์เหล่านี้มาและเป็นตัวที่จะทำให้สินทรัพย์เพิ่มขึ้น ทางค่านูชายสินทรัพย์ที่เพิ่มเพราะสินเชื่อก็คือลูกหนี้ และทางค่านูชายซื้อสินทรัพย์ที่เพิ่มเพราะสินเชื่อก็คือ สินค้าคงคลัง ทั้งนี้สินเชื่อจึงมีใช้สินทรัพย์ หรือหนี้สิน แต่เป็นตัวกลางที่ก่อให้เกิดรายการสินทรัพย์และหนี้สินขึ้น

มีบางท่านกล่าวว่า สินเชื่อคืออำนาจในการซื้อ อำนาจในการซื้อนี้ตามธรรมชาติเกิดจากเงินสด ถ้ากล่าวว่าอำนาจซื้อมากขึ้น นั่นคือมีเงินสดเพื่อซื้อสินค้าและบริการได้มากกว่าเดิม เช่นปกติบุคคลหนึ่งเคยได้รับเงินเดือน 2000 บาท บุคคลนั้นก็จะมีอำนาจซื้อได้ภายในวงเงิน 2000 บาท และถ้าเงินเดือนของเขาเพิ่มเป็น 3000 บาทในเดือนถัดไป แสดงว่าอำนาจซื้อของเขาในเดือนนี้มากกว่าเดิมถึง 1000 บาท แต่การให้สินเชื่อแก่กันนั้นเป็นการให้สินค้าและบริการแก่กันโดยชำระเงินในภายหลัง การที่ผู้ขายจะให้สินเชื่อแก่ลูกค้าก็ย่อมพิจารณาถึงฐานะการเงินของลูกค้านั้น เป็นสำคัญ โดยหวังว่าภายหลังเขาจะชำระหนี้สินให้ด้วยรายได้ของเขาหรือจากเงินสะสมของเขา หรือจากที่อื่น ๆ นั่นคือผู้ขายพิจารณาว่าลูกค้า นั้น ๆ มีอำนาจซื้อเท่าใด โดยพิจารณา รวมถึงเงินสดที่เขา มีอยู่ และที่เขาจะหาได้ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตอันใกล้ อำนาจซื้อจึงประกอบไปด้วยเงินสด และสินเชื่อ ทั้งนี้สินเชื่อจึงมิใช่เป็นการเพิ่มอำนาจซื้อแต่อย่างใด แต่เป็นส่วนหนึ่งของอำนาจซื้อ สินเชื่อจะเป็นการเพิ่มอำนาจซื้อในกรณีที่ลูกค้าเอาสินค้าและบริการไปแล้วแต่ไม่มาชำระเงิน นั่นคือลูกค้าจะได้สินทรัพย์โดยมิต้องจ่ายสินทรัพย์ของตัวเองออกไป เป็นการเพิ่มสินทรัพย์หรืออำนาจซื้อของลูกค้า แต่ทางค่านูชายจะเกิดค่าใช้จ่ายและหนี้สินขึ้น ซึ่งในกรณีนี้เป็นการใช้สินเชื่อที่ผิดทาง ไม่มีการพิจารณาให้รอบคอบมิใช่การใช้สินเชื่อที่แท้จริง ทั้งนี้การสินเชื่อที่แท้จริงแล้วจะไม่ใช้การเพิ่มอำนาจซื้อ

จุดประสงค์ของการให้สินเชื่อ

การสินเชื่อถือว่าเป็นกลไกที่สำคัญอันหนึ่งของการดำเนินธุรกิจในปัจจุบัน จุดประสงค์ของการดำเนินธุรกิจก็คือการให้กำไรซึ่งกำไรสูงสุด และการที่จะให้กำไรสูงนี้จะต้องเพิ่มปริมาณการขายอย่างมีประสิทธิภาพ ในปัจจุบันการที่จะเพิ่มยอดขายให้สูง และแข่งขันกับคู่แข่งอื่นใดจะต้องมีการให้สินเชื่อด้วย การขายโดยเงินสดอย่างเดียว จะทำให้ปริมาณการขายสูงขึ้นต่ำกว่าการใช้วิธีการขายเงินสดและสินเชื่อรวมกันไป และเมื่อมีการให้สินเชื่อแก่ลูกค้าแล้ว ก็ยังจะต้องมีวิธีการควบคุมหนี้เหล่านี้ให้ชำระหนี้ตามกำหนดเวลาด้วย เป็นการลดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการควบคุมหนี้ และดอกเบี้ย เพื่อจะได้กำไรตามจุดประสงค์ของการดำเนินธุรกิจ ดังนั้นจุดประสงค์ใหญ่ของการให้สินเชื่อก็คือ เพื่อเป็นการเพิ่มยอดขายและกำไรของธุรกิจนั้น ๆ นอกจากนี้การสินเชื่อยังมีความจำเป็น และสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจในด้านอื่น ๆ คือ

1. การขายเงินเชื่อเป็นการเพิ่มยอดขาย ในปัจจุบันการขายเงินสดส่วนมากเป็นการขายให้ลูกค้าจริง ซึ่งยอดขายมักไม่แน่นอน แต่การขายเงินเชื่อมักเป็นการขายให้ลูกค้าประจำซึ่งประมาณการซื้อแน่นอนกว่าและยังหาเงินเชื่อได้มากเท่าไร ก็เท่ากับเป็นการเพิ่มยอดขายได้มากเท่านั้น จริงอยู่การขายเงินสดเป็นการขายที่น่าความแน่นอนให้แก่กิจการในร้านรายได้ที่เป็นตัวเงินได้มากกว่าการขายสินเชื่อ แต่ลูกค้าเงินสดส่วนมากมักจะไม่ซื้อสินค้าจากผู้ขายรายใดเป็นประจำ ในขณะที่ลูกค้าเงินเชื่อจำเป็นต้องติดต่อกับผู้ขายไว้เป็นประจำอยู่เสมอ เพื่อจะได้เกิดความเป็นกันเองและสามารถเปิดบัญชี ใ้คงเงินมาก การจะซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อโดยเปลี่ยนผู้ขายบ่อย ๆ นั้นเป็นไปได้ เพราะการขอเปิดบัญชีจากเจ้าหน้าที่รายหนึ่ง ๆ ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง เช่น การค้าประกัน ดังนั้น การมีลูกค้าเงินเชื่อมากรายขึ้น จึงถือเสมือนเป็นการเพิ่มยอดขายที่แน่นอนของกิจการ ธุรกิจส่วนมากจึงมีการให้สินเชื่อแก่ลูกค้าคน

2. การสินเชื่อทำให้การค้าเจริญ การมีสินเชื่อทำให้คนนิยมค้าขายมากขึ้น ถ้ามีแต่การขายเงินสดอย่างเดียว จะทำให้การค้าจำกัดอยู่ในวงแคบเฉพาะผู้มีเงินสดหมุนเวียนพอเท่านั้น แต่สินเชื่อถือได้ว่าเป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง

นอกเหนือจากเงินสด ผู้มีเงินสดไม่พอ แต่มีความมั่นใจว่าในอนาคตจะสามารถหาเงินสดมาชำระหนี้สินที่เกิดจากสินเชื่อนั้นได้ เขาก็มีโอกาสที่จะดำเนินการค้าได้ ดังนั้นการมีสินเชื่อจึงเป็นสิ่งจูงใจให้คนเกิดความต้องการค้าขายมากขึ้นเพราะไม่ต้องลงทุนมาก ทำให้การค้าขยายวงกว้างขึ้นและเจริญขึ้น

3. การสินเชื่อทำให้วงการธุรกิจไม่หยุดงัก ซึ่งเห็นได้ชัดในกรณีสินค้าอุปโภคบริโภค ถ้ามีแต่การซื้อขายเงินสดอย่างเดียว จะมีการซื้อขายกันตอนมีเงินสดโดยเฉพาะในตอนต้นเดือน แต่ในตอนปลายเดือนเงินขาดมือ ธุรกิจจะหยุดงักไม่มีการซื้อขาย แต่สินเชื่อทำให้สามารถซื้อสินค้าไปตลอดเดือนและปี ถึงแม้จะไม่มีเงินสดในมือขณะซื้อก็ตาม

4. การสินเชื่อช่วยลดต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายบางอย่าง การสินเชื่อช่วยให้การค้าดำเนินไปได้เรื่อย ๆ ดังนั้นในวงการธุรกิจจึงไม่ต้องคุนสินค้าไว้ ซึ่งทำให้เกิดค่าใช้จ่ายในการเก็บสินค้า เช่น ค่าเช่าโกดัง ค่าเก็บรักษา และต้นทุนของเงินลงทุนที่ลงทุนไปในสินค้า

5. การสินเชื่อทำให้มีการเคลื่อนไหวของเงินทุน การสินเชื่อเป็นการให้กู้ยืมเงินทุนแก่กัน บางคนมีเงินสะสมไว้ก็จะให้เพื่อนกู้ยืมเพื่อหารายได้จากเงินนั้น และเงินทุนนั้นก็เกิดการหมุนเวียนในวงการเศรษฐกิจไม่ได้ถูกทิ้งไว้เฉย ๆ และในกรณีของบริษัทที่เช่นกัน บางบริษัทต้องการขยายกิจการแต่เงินทุนไม่เพียงพอ จึงออกหุ้นกู้เพื่อขายในตลาดอันเป็นวิธีการใช้ระบบสินเชื่อชนิดหนึ่ง บริษัทหรือบุคคลที่มีเงินสะสมไว้ก็จะร่วมลงทุนในกิจการนี้โดยซื้อหุ้นกู้ และกิจการนั้นจะนำเงินที่ขายหุ้นกู้ไปมาขยายกิจการต่อไปตามเป้าหมาย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าสินเชื่อทำให้เกิดการเคลื่อนไหวของเงินทุนและช่วยในการจัดหาเงินทุนให้แก่ผู้ที่ต้องการ อันจะทำให้เงินทุนต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจไม่ไปจมอยู่เฉย ๆ ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดการงักงันในระบบเศรษฐกิจ

การสินเชื่อให้ประโยชน์มากกว่ามีข้อเสีย ซึ่งข้อเสียของการสินเชื่อมีอย่างเดียวคือ ต้องมีการเพิ่มทุนดำเนินงาน ทั้งในด้านการเพิ่มค่าใช้จ่ายในการเปิดแผนกสินเชื่อขึ้นมา ความต้องการเงินทุนที่จะลงทุนในลูกหนี้และการขาดทุนอันเกิดจากหนี้สูญ แต่ค่าใช้จ่ายเหล่านี้สามารถลดลงได้ถ้ามีการจัดการค่านสินเชื่อที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นธุรกิจในปัจจุบันจึงมีการสินเชื่อควบคู่ไปกับการบริหารกิจการค่านอื่น ๆ ควบเสมอ แต่อาจจะอยู่ในรูปที่ต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจการนั้น ๆ

ชนิดของการให้สินเชื่อ

ในปัจจุบันสินเชื่อเข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญในทุกหน่วยงาน ทั้งทางด้านการชีวิตประจำวันของมนุษย์ ในด้านการดำเนินงานของหน่วยธุรกิจและหน่วยงานของรัฐบาล ชั้นแรกบุคคลธรรมดาใช้สินเชื่อในการอุปโภคบริโภคโดยระบบผ่อนส่งเป็นส่วนมาก ซึ่งนิยมใช้กับพวกสินทรัพย์ที่มีอายุใช้งานนานและราคาแพง เช่น เครื่องเรือน รถยนต์ บ้านและที่ดิน แต่ในปัจจุบันได้ขยายไปถึงการอุปโภคบริโภคด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ค่าเดินทางได้แก่ระบบบินก่อนผ่อนทีหลัง ค่าขนส่ง ค่าอาหาร ค่าโรงแรม เช่น พวกบัตร เครดิตต่าง ๆ และทางด้านการธุรกิจ การให้สินเชื่อแก่ลูกค้าก็จะต้องได้รับการสนับสนุน หรือการให้สินเชื่อจากเจ้าหน้าที่อื่น ๆ หรือจากธนาคาร เช่นกัน และทางด้านการอุปโภคบริโภคของรัฐบาลจะน้อยกว่ารายจ่ายที่จะต้องจ่ายเสมอ ซึ่งรัฐส่วนใหญ่จะออกพันธบัตร เพื่อกู้เงินจากรายการหรือยืมจากธนาคารต่าง ๆ หรือจากรัฐบาลของประเทศอื่น ๆ จึงเป็นการให้สินเชื่อเช่นกัน แต่ต่างจากการให้สินเชื่อของบุคคลธรรมดา และองค์การธุรกิจ

จะเห็นว่าสินเชื่อมีใช้อยู่ทั่วไปในระบบเศรษฐกิจ อาจจะเป็นการใช้ในระยะเวลานานสั้นหรือยาว เพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าและบริการในชนิดต่าง ๆ กัน ชนิดหนึ่งชนิดใดก็ได้ และจะใช้กับบุคคลธรรมดา องค์การธุรกิจ รัฐวิสาหกิจ หรือรัฐบาลก็ได้ ทั้งนี้การให้สินเชื่อจึงสามารถจัดหมวดหมู่และแยกประเภทได้หลายชนิด ดังนี้คือ

ก. แยกตามชนิดของผู้ใช้

สินเชื่อถ้าแยกตามประเภทของผู้ใช้แล้ว สามารถแยกได้ดังนี้คือ

1. สินเชื่อที่ให้กับรัฐบาล (Public Credit) รัฐบาลนั้นมีหน้าที่พัฒนาประเทศและลงทุนในกิจการต่าง ๆ ด้านสาธารณูปโภคและการทหาร ซึ่งรายได้ของรัฐบาลจะมีอยู่ทางเดียวคือ จากการเก็บภาษีจากรายการและโดยส่วนใหญ่แล้วภาษีที่เก็บได้จะน้อยกว่าโครงการต่าง ๆ ที่จะจ่ายเสมอ รัฐบาลจึงต้องใช้สินเชื่อโดยการออกหุ้นกู้ หรือพันธบัตรรัฐบาลขึ้น

หุ้นกู้หรือพันธบัตรที่รัฐบาลออกนี้ มีอายุแตกต่างกันขึ้นอยู่กับเงินทุนที่รัฐบาลต้องการนำไปใช้ว่ากินเวลานานเท่าไร ส่วนมากจะมีอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปถึง

15 ปี และอัตราดอกเบี้ยที่ให้อาจขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ยในตลาด ผู้ซื้อส่วนมากมักจะ
เป็นธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุน ส่วนธุรกิจการค้าปลีกและบุคคลธรรมดาที่มีบ้าง
แต่ไม่เป็นที่นิยม พันธบัตรรัฐบาลที่ธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนถือไว้นี้ สามารถ
ถือเป็นเงินสดสำรองไว้กับธนาคารชาติตามที่กฎหมายกำหนดได้ (3)

การใช้สินเชื่อของรัฐบาลโดยการออกพันธบัตรนี้มีผลโดยตรงต่อระบบเศรษฐกิจ
กิจของประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะสงคราม ยิ่งรัฐบาลใช้จ่ายจำนวนมาก
กว่ารายได้มากเท่าไรก็ยิ่งทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อได้มากขึ้นเท่านั้น ในยาม
ปกติการใช้สินเชื่อของรัฐบาลนั้นมีผลต่อวงการเงินธุรกิจอยู่แล้ว กล่าวคือ เมื่อรัฐบาล
ได้ออกพันธบัตรขายให้กับธนาคารและได้เงินมาจะซื้อสินค้าที่ความต้องการของกิจการ
ธุรกิจ ซึ่งหน่วยธุรกิจนั้นอาจจะได้เงินกู้มาจากธนาคาร เพื่อซื้อสินค้าที่จะขายให้
กับรัฐบาล ธนาคารอาจจะใช้เอกสารที่ให้หน่วยธุรกิจนั้นกู้และพันธบัตรรัฐบาลไป
เป็นเงินสดสำรองกับธนาคารชาติ ซึ่งตามกฎหมายเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์ได้กล่าว
ไว้ว่าธนาคารพาณิชย์จะต้องมีเงินสดสำรองอยู่กับธนาคารชาติไม่ต่ำกว่าร้อยละ
ของเงินฝาก (4)

การใช้สินเชื่อของรัฐบาลนี้แตกต่างจากสินเชื่อที่ใช้ในวงการเงินธุรกิจ สินเชื่อ
ที่ให้กับรัฐบาลไม่มีความเสี่ยง ทั้งนี้เพราะรัฐบาลมีอำนาจที่จะออกกฎหมายเรียก
เก็บภาษีชนิดใดเพิ่มเมื่อไรก็ได้ และอำนาจในการผลิตธนบัตรออกมาใช้จ่ายก็

(3) ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2508 ยอมให้ธนาคาร
พาณิชย์ถือเอาหลักทรัพย์รัฐบาลไทย ซึ่งปราศจากการผูกพันเป็นส่วนหนึ่งของ
เงินสดสำรองที่จะต้องสำรองไว้ตามมาตรา 11 ได้ไม่เกินร้อยละ 50 ของ
เงินสดสำรองที่พึงสำรอง

ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยลงวันที่ 19 กันยายน 2515 ข้อ 1 (3)

(4) ดูประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ออกตามความใน พรบ. การธนาคาร
พาณิชย์ พ.ศ. 2505 ลงวันที่ 20 สิงหาคม 2517

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยลงวันที่ 19 กันยายน 2515 ข้อ 1 กำหนด
ให้บริษัทเงินทุนสำรองสินทรัพย์สภาพคล่องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ของยอดเงินที่
ได้รับจากการกู้ยืมหรือได้รับจากประชาชน

อยู่กับรัฐบาล การชำระเงินกู้ของรัฐบาลจึงไม่มีปัญหาแต่อย่างใด สินเชื่อที่ให้กับรัฐบาลจึงได้ชื่อว่า Public Credit แต่สำหรับในประเทศไทยเรานั้นยังไม่ค่อยเป็นที่นิยมกันเท่าใดนัก โดยเฉพาะในวงการนักธุรกิจเพราะอัตราดอกเบี้ยค่าและระยะเวลาอันยาวนานกว่าการลงทุนด้านอื่น ๆ อาจจะมีบุคคลบางจำพวกที่ซื้อพันธบัตรรัฐบาล ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นประเภทที่ไม่ค่อยกล้าเสี่ยง เช่น พวกที่ได้รับมรดก ส่วนทางด้านบริษัทเงินทุนและธนาคารพาณิชย์นั้นจำเป็นต้องซื้อเพราะมีกฎหมายบังคับอยู่ทางอ้อม

2. สินเชื่อที่ให้กับบุคคลธรรมดา หรือที่เรียกว่าผู้บริโภค นั้น เราเรียกว่า สินเชื่อเพื่อการบริโภค (Consumer Credit)

สินเชื่อเพื่อการบริโภค คือสินเชื่อที่ให้แก่ผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคได้มาซึ่งสินค้าและบริการเพื่อการบริโภค หรือเป็นการกู้ยืมระหว่างกัน เพื่อใช้จ่ายในการดำรงชีพเป็นสำคัญ สินเชื่อเพื่อการบริโภคนี้ ผู้ให้จะเป็นใครก็ได้ อาจจะเป็นผู้ผลิต ผู้ขายส่ง ผู้ขายปลีก ผู้มีอาชีพอิสระ หน่วยงานที่ให้บริการ หรือหน่วยงานธุรกิจอื่น ๆ ที่ให้สินเชื่อแก่ผู้บริโภคโดยตรง และการให้สินเชื่อจะอยู่ในรูปต่าง ๆ กันดังนี้คือ

ก. การเปิดบัญชี เป็นที่นิยมใช้กันมากสำหรับร้านขายปลีก เช่นร้านชำ ร้านขายข้าวแกง ร้านขายเครื่องคั้น บั๊มน้ำมัน ฯลฯ ลูกค้ายกมาติดขอซื้อสินค้าเป็นประจำกับร้าน เมื่อผู้ขายรู้จักคุ้นเคยดี หรือลูกค้ามีบ้านอยู่บริเวณใกล้ร้านค้า เพื่อความสะดวกทั้งทางคานลูกค้าและผู้ขาย ผู้ขายอาจยินยอมให้ลูกค้าซื้อสินค้าไปโดยไม่ต้องจ่ายเงินสด พอสิ้นเดือน หรือสิ้นอาทิตย์ ผู้ขายก็จะรวบรวมบัญชีไปเก็บกับลูกค้าครั้งหนึ่ง นั่นคือ ผู้ขายเปิดบัญชีให้กับลูกค้าคนนั้น ลูกค้าจะได้รับความสะดวกมากในข้อที่ไม่ต้องจ่ายเงินสดทุกครั้งทีไปซื้อ และในบางกรณีเมื่อตนมีใ้ไปซื้อเอง อาจให้คนใดคนหนึ่งในบ้านของตนไปซื้อแทน โดยใ้ตกลงกัน ไว้ล่วงหน้าแล้ว ส่วนทางด้านผู้ขายก็เพียงแต่ลงบัญชีไว้ มีต้องมีภาระยุ่งเกี่ยวกับเงินสกระยะหนึ่ง

ปัจจุบันบุคคลธรรมดา ร้านค้า หรือแม้แต่บริษัทใหญ่ก็นิยมการให้สินเชื่อแบบนี้มาก เพราะสะดวกในการซื้อขายสินค้า โดยลูกค้าเพียงตกลงกับผู้ขายครั้งเดียว

เมื่อเริ่มเปิดบัญชี สำหรับบริษัทใหญ่ ๆ นั้น เพื่อลดความเสี่ยงภัยในการให้สินเชื่อ มีวิธีป้องกันวิธีหนึ่งซึ่งนิยมใช้กันมาก คือ ให้ลูกค้าออกหนังสือค้ำประกันโดยธนาคาร ให้ไว้กับบริษัท แล้วลูกค้าสามารถซื้อสินค้าได้ในวงเงินที่ค้ำประกันนั้น และภายในระยะเวลาที่หนังสือค้ำประกันยังมีอายุอยู่ เช่น บริษัทค้าวัสดุก่อสร้าง บริษัทชลประทานซีเมนต์ องค์การโทรศัพท์, ประปา, ไฟฟ้า การทำหนังสือค้ำประกันนี้ก็เพื่อประโยชน์ในเวลาเรียกเก็บเงินไม่ได้ ก็จะเรียกชำระจากธนาคารผู้ออกหนังสือค้ำประกันนี้ที่หลัง ผู้ขายจะไต่ไม่มีความเสี่ยงภัยใด ๆ อีกทั้งลูกค้าที่สามารถออกหนังสือนี้ได้ ก็ย่อมเป็นลูกค้าที่มีเครดิตดี ธนาคารไว้ใจอยู่แล้ว ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการผลักรถการศึกษาหาเครดิตที่แท้จริงของลูกค้าไปให้ธนาคาร

ข. การผ่อนส่ง สำหรับบุคคลที่ไม่มีความสามารถ หรือที่ไม่ต้องการจะจ่ายเงินเต็มจำนวนของราคาสินค้าหรือบริการในขณะที่ซื้อ โดยจะจ่ายให้เป็นบางส่วนก่อน ที่เหลือจึงจะจ่ายให้ภายหลังในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าผู้ขายยินยอมก็เท่ากับว่าเป็นการให้สินเชื่อแก่ลูกค้านั้น โดยวิธีผ่อนส่ง การผ่อนส่งนี้ปกติผู้ซื้อจะต้องจ่ายเงินจำนวนหนึ่งขณะซื้อ โดยคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของราคาสินค้า หรือบริการทั้งหมดก่อน ซึ่งปกติเราเรียกว่า เงินงวดแรก (เงินคาวน์) ส่วนที่เหลือตกลงผ่อนส่งเป็นงวด ๆ แต่ละงวดจะเท่ากันหรือไม่ ก็แล้วแต่จะตกลงกันเป็นระยะเวลาที่งวด ราคามอนส่งนี้ผู้ขายได้รวมดอกเบี้ยไว้ในจำนวนเงินที่ต้องผ่อนส่งเรียบร้อยแล้ว เท่ากับผู้ขายเอาเงินค้ำสินค้าให้ลูกค้าเพื่อซื้อสินค้าของตน ผู้ขายก็ได้รายได้จากการขายสินค้า และดอกเบี้ยผ่อนส่งนี้ ผู้ซื้อก็ได้ใช้สินค้านั้นก่อนที่ตนจะมีความสามารถซื้อได้โดยผู้ขายเป็นนายทุนให้ ในปัจจุบันผู้ขายบางรายที่ไม่มีเงินพอ หรือต้องการเงินสด จะนำลูกหนี้ผ่อนส่งนี้ไปขายลកให้กับบริษัทการเงินหรือธนาคารได้ ซึ่งผู้ขายจะได้รับเงินสดไป และธนาคารหรือบริษัทเงินทุนจะเป็นผู้รับภาระผ่อนส่งต่อไป

การสินเชื่อเพื่อการบริโภคนี้ติดกับการสินเชื่อทางค้ำอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น การสินเชื่อของรัฐบาลเป็นการกู้ยืมเพื่อนำมาใช้ปรับปรุงเป็นสาธารณประโยชน์

ส่วนการสินเชื่อในทางการค้าก็เพื่อจุดประสงค์ในการดำเนินการค้า เพื่อจะได้บริการลูกค้าอย่างดีที่สุด แต่การสินเชื่อเพื่อการบริโภคนั้น บุคคลส่วนใหญ่ที่ซื้ก็เพื่อใ้บรรลุจุดประสงค์หรือความต้องการของตัวเอง นั่นคือสินเชื่อที่ซื้กันส่วนใหญ่จะเกิดผลแก่ผู้บริโภคทางอ้อม นอกจากสินเชื่อเพื่อการบริโภคของบุคคลธรรมดาเท่านั้นที่จะเกิดผลโดยตรงแก่ผู้บริโภค นอกจากนี้สินเชื่อเพื่อการบริโภคนั้นยังมีข้อแตกต่างจากสินเชื่อเพื่อการค้า และสินเชื่อของรัฐบาลอีก กล่าวคือรัฐบาลสามารถสร้างสินเชื่อของตัวเองขึ้นมาเท่าใดก็ได้ เพราะเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป จึงไม่มีข้อจำกัดในการใช้สินเชื่อ ส่วนธุรกิจนั้น การใช้สินเชื่อก็เพื่อเพิ่มกำไรให้แก่กิจการของตน ดังนั้นการใช้สินเชื่อของธุรกิจจึงมีข้อจำกัดอยู่ที่กำไร คือธุรกิจจะใช้สินเชื่อเมื่อเมื่อแน่ใจว่าจะทำให้เกิดผลกำไรแก่กิจการของตน ถ้าคิดว่าใช้สินเชื่อแล้วจะเกิดการขาดทุน เขาก็จะหยุดยั้งทันที แต่สินเชื่อเพื่อการบริโภคของบุคคลธรรมดา นี้มีข้อจำกัดอยู่ที่อำนาจในการซื้อของเขา ถ้าเขามีอำนาจในการซื้อน้อยก็มีโอกาสที่จะใช้สินเชื่อใ้้น้อยกว่าบุคคลที่มีอำนาจในการซื้อที่สูงกว่า ดังนั้นจะเห็นว่าการใช้สินเชื่อของรัฐบาลและของธุรกิจ มีจุดมุ่งหมายตรงกันที่ว่า เพื่อเพิ่มอำนาจซื้อของตน คือรัฐบาลใช้สินเชื่อเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ และธุรกิจใช้สินเชื่อเพื่อหวังกำไร อันจะเป็นแนวทางเพิ่มอำนาจการซื้อแก่ผู้บริโภคจะใช้สินเชื่อใ้ได้เท่าไร เป็นผลมาจากอำนาจซื้อของตน มีใ้การเพิ่มอำนาจซื้อแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามถ้าเรามองแค่เพียงผิวเผินภายในระยะเวลาอันสั้น การที่บุคคลใ้สินเชื่อเพื่อให้ได้สินค้าหรือบริการมาใช้ก่อน โดยค่อยชำระคืนภายหลังจากนั้นจะดูเหมือนกันว่า อำนาจซื้อของเขาเพิ่มขึ้น แต่ถ้าวะระยะเวลายาวแล้ว มิได้เป็นเช่นนั้น การใช้สินเชื่อเป็นเพียงการใช้อำนาจซื้อที่เขามีอยู่เพื่อให้ใ้มาซึ่งสินค้าและบริการก่อนเท่านั้น แล้วจึงจะใ้ อำนาจซื้อนั้น ชำระคืนสินค้าและบริการภายหลัง ดังนั้นการสินเชื่อเพื่อการบริโภค จึงไม่เป็นการเพิ่มอำนาจซื้อแต่อย่างใด เป็นแค่เพียงผลมาจากอำนาจซื้อ

การบริโภคนั้นเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้เกิดการค้ำขาย การดำเนินการธุรกิจสินเชื่อเพื่อการบริโภคก็เช่นกัน เป็นเหมือนหนึ่งสินเชื่อขั้นมูลฐานที่ทำให้เกิดสินเชื่อ

ทางค่านอื่น ๆ การได้ศึกษาและทำความเข้าใจถึงความต้องการตลอดจนนิสัยในการอุปโภค บริโภคของมนุษย์อย่างถ่องแท้ จะก่อให้เกิดผลสำเร็จในการดำเนินธุรกิจดีขึ้น เช่น ในระยะที่ใกล้งานเทศกาลคริสต์มาสและปีใหม่ ซึ่งเป็นระยะที่มีการซื้อของ เพื่อเป็นของขวัญกันมาก บรรคากาห้างร้านต่าง ๆ จะเตรียมสินค้าไว้มากกว่าระยะอื่น ๆ ของปี เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคนั้นคือ ห้างร้านเหล่านั้น อาจจะต้องใช้ระบบสินเชื่อเพื่อซื้อสินค้ามาจากผู้ผลิต และผู้ผลิตก็อาจจะต้องกู้ยืมเงินลงทุนจากธนาคารในการซื้อวัตถุดิบมา เพื่อเพิ่มการผลิตให้ทันกับการบริโภคที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นการไร้สินเชื่อของผู้บริโภคจึงมีผลกระทบต่อจนถึงวงการธุรกิจคานอื่น ๆ ด้วย ควรอย่างยิ่งที่จะสนใจและทำการศึกษาลักษณะของการไร้สินเชื่อเพื่อการบริโภคให้ถ่องแท้ นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตอีกอย่างหนึ่งเกี่ยวกับลักษณะการใช้จ่ายของผู้บริโภคโดยทั่วไป กล่าวคือถ้าผู้บริโภคมีรายได้เพิ่มขึ้นหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งมีอำนาจซื้อเพิ่มขึ้น เขาจะไม่บริโภคสินค้าเดิมที่เขาเคยใช้อยู่เพิ่มขึ้น แต่ส่วนใหญ่แล้วกลับจะไปซื้อสินค้าที่มีราคาแพงกว่าเดิม ซึ่งเขายังไม่มีโอกาสได้ซื้อเมื่อมีรายได้คงเดิม ดังนั้นถ้าดัชนีของรายได้ของประชากรมีแนวโน้มสูงขึ้น ผู้ผลิตจึงควรที่จะหันไปผลิตสินค้าที่หรูหรา ฟูมเฟื่อย มากขึ้น เพื่อสอดคล้องกับนิสัยในการอุปโภค บริโภคของบุคคล ความเหตุผลที่ใดกล่าวมาจึงเห็นได้ว่า สินเชื่อเพื่อการบริโภคของบุคคลนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ที่ถือเสมือนหนึ่งเป็นสินเชื่อชั้นมูลฐาน ที่จะก่อให้เกิดสินเชื่อคานอื่น ๆ ต่อไป

3. สินเชื่อที่ให้ระหว่างพ่อค้า เรียกว่า "สินเชื่อเพื่อการค้า" (Business Credit)

การให้สินเชื่อทางการค้าเป็นสินเชื่อที่ผู้ขายให้กับผู้ผลิต ร้านค้าส่งหรือร้านค้าปลีก เพื่อนำไปผลิตหรือขายเพื่อเอากำไร อีกคานหนึ่ง ซึ่งการให้สินเชื่อชนิดนี้นับเป็นการให้สินเชื่อที่มีจำนวนมากกว่าการให้สินเชื่อคานอื่น ๆ

ลักษณะที่สำคัญของการให้สินเชื่อทางการค้าคือ

1. การให้สินเชื่อทางการค้า ส่วนมากจะมีระยะเวลาสั้นกว่าการให้สินเชื่อทางคานอื่น ๆ

2. สินเชื่อทางการค้า ส่วนมากจะเป็นแบบไม่คงมีหลักประกัน และเอกสารผูกมัดหนี้สิน (Evidence of Debt) กับตั๋วสัญญาใช้เงิน (Note Receivable) เพราะช่วงระยะเวลาสั้น และจะเป็นในรูปที่วางมัดและเคยติดต่อกันมาตลอด แต่บางกรณี อาจจะเป็นแบบมีหลักประกันเป็นบางส่วน หรือไม่มีหลักประกันเลยก็ได้ แล้วแต่จะตกลงกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย
3. สินเชื่อทางการค้านี้รวมถึงสินเชื่อที่ให้แก่ร้านค้าปลีกด้วย แต่ไม่รวมถึงสินเชื่อที่ให้แก่ผู้บริโภค

สินเชื่อทางการค้านับเป็นสิ่งสำคัญในธุรกิจการค้าปัจจุบัน เนื่องจากมีประชากรเพิ่ม ทำให้มีการอุปโภค บริโภคมากขึ้น จึงเป็นแรงผลักดันให้หน่วยธุรกิจดำเนินการผลิตสินค้าและจำหน่ายแก่ผู้บริโภคมากขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ความเจริญก้าวหน้าทางเทคนิคและการแข่งขันกัน ทำให้ธุรกิจต้องการเงินทุนมากขึ้นกว่าเดิม สินเชื่อจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากในการค้าปัจจุบัน สินเชื่อเพื่อการค้าที่โชกนอญนั้นมีหลายชนิดคือ

3.1 สินเชื่อเพื่อการลงทุน เป็นการให้สินเชื่อเพื่อซื้อสินทรัพย์ประจำที่จำเป็นในการเริ่มดำเนินธุรกิจ หรือขยายขนาดของธุรกิจ เช่น ลงทุนซื้อที่ดิน อาคาร หรือ เครื่องจักร ถ้าเจ้าของมีเงินทุนเพียงพอ เขาจะไม่ต้องอาศัยสินเชื่อชนิดนี้ นอกจากนี้ความต้องการเงินทุนเพื่อการหมุนเวียนในธุรกิจอย่างเพียงพอ โดยการใช้เงินสด, ลูกหนี้ สินค้าอย่างพอเหมาะ ยังจำเป็นสำหรับการดำเนินธุรกิจ ธุรกิจที่ขาดทุนหมุนเวียนประเภทนี้ จึงอาศัยสินเชื่อเพื่อจะได้ดำเนินธุรกิจไปได้อย่างตลอด สินเชื่อที่ให้แก่ทุนหมุนเวียนประเภทนี้ก็จะจัดอยู่ในประเภทสินเชื่อเพื่อการลงทุนเช่นกัน

สินเชื่อเพื่อการลงทุนส่วนมากจะอยู่ในรูปของหุ้นกู้ หรือตั๋วสัญญาใช้เงิน ซึ่งจะมีหลักประกันหรือไม่ก็ได้ โดยมีกำหนดเวลาว่า จะชำระคืนให้เมื่อไร และในระหว่างนั้นจะให้ดอกเบี้ยในอัตราเท่าใด ผู้ให้สินเชื่อประเภทนี้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ผู้ที่จะซื้อหุ้นกู้

ส่วนมากมักจะเป็นธนาคาร (5) บริษัทเงินทุน (6) บริษัทประกันภัย (7) บุคคลหรือหน่วยธุรกิจ ที่ต้องการลงทุน

3.2 สินเชื่อเพื่อการค้า (Mercantile Credit)

เป็นสินเชื่อที่ผู้ผลิตให้กับผู้ขายส่งหรือขายสินค้าให้แก่กันและกัน เพื่อจะให้นำสินค้าไปขายต่อให้แก่ผู้บริโภค การให้สินเชื่อชนิดนี้จะมีระยะเวลาใกล้เคียงกันคือ เมื่อพ่อค้าคนใดจะให้สินเชื่อแก่ลูกค้าตามระยะเวลาเท่าใด มักจะพิจารณาจากระยะเวลาที่ตนได้สินเชื่อจากเจ้าหนี้ของตน การใช้สินเชื่อชนิดนี้ก็เพื่อสะดวกในการดำเนินธุรกิจ

3.3 สินเชื่อของธนาคาร (Deposit Credit)

เป็นสินเชื่อที่ทางธนาคารให้แก่พ่อค้าต่าง ๆ โดยพ่อค้าจะเปิดบัญชีไว้กับธนาคาร ในรูปบัญชีเงินฝากและสามารถใช้เงินจากบัญชีนั้นเกินวงเงินที่ฝากไว้ตามที่ตกลงกับธนาคาร ซึ่งเราเรียกว่าการเบิกเกินบัญชี การใช้สินเชื่อชนิดนี้อยู่ในรูปของการใช้เช็คซึ่งเป็นที่นิยมกันทั่วไปทุกหน่วยธุรกิจ ทั้งนี้เพราะการใช้เช็คสะดวกปลอดภัยกว่า และสามารถป้องกันการทุจริตได้

ข. แยกตามผลประโยชน์ที่ได้จากการใช้สินเชื่อ

สินเชื่อถ้าแยกตามสิ่งที่จะได้รับจากการใช้สินเชื่อนั้นสามารถแยกได้ดังนี้

1. สินเชื่อเพื่อสินค้า (Merchandise Credit) เป็นสินเชื่อที่ใช้กัน เพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้า ไม่ว่าจะนำมาขายต่อเพื่อเอากำไรหรือเพื่อนำมาบริโภค ไม่ว่าจะผู้ใช้สินเชื่อจะเป็นผู้ผลิต พ่อค้าส่ง พ่อค้าปลีก ผู้บริโภค หรือรัฐบาล ถ้าสิ่งที่ได้มาจากการใช้สินเชื่อเป็นสินค้าแล้ว เราจะรวมเรียกสินเชื่อที่ใช้นั้นว่า สินเชื่อเพื่อสินค้า (Merchandise Credit)

(5) พรบ. การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 12(6) ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์ ชื่อ หรือมีหุ้น หรือหุ้นกู้ในบริษัทจำกัดใดเป็นจำนวนเกินร้อยละ 20 ของเงินทุนในบริษัทจำกัดนั้น

(6) ประกาศกระทรวงการคลังลงวันที่ 19 กันยายน 2515 ห้ามมิให้บริษัทเงินทุนมีหุ้นในบริษัทจำกัดใดเป็นจำนวนเกินร้อยละ 10 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดในบริษัทจำกัดนั้น

(7) กฎกระทรวงฉบับที่ 5/2511 ออกตามความในพรบ. ประกันชีวิต พ.ศ. 2510

2. สินเชื่อเพื่อการค้าบริการ (Service Credit)

เป็นสินเชื่อที่ให้แก่ผู้บริโภคเพื่อการค้าบริการต่าง ๆ เช่น การบริการจาก นายแพทย์ จากทนายความ ผู้สอบบัญชี ส่วนมากสินเชื่อชนิดนี้จะมีกำหนดเวลา ประมาณ 30 วัน

3. สินเชื่อเพื่อเงินสด (Cash Credit)

การสินเชื่อชนิดนี้เป็นการกู้ยืมเงินกันนั่นเอง ผู้ใช้สินเชื่อนี้อาจจะเป็นหน่วยธุรกิจ เช่น ผู้ผลิต หรือผู้ขายส่ง รัฐบาล หรือผู้บริโภคก็ได้ และแหล่งเงินกู้รายใหญ่คือ ธนาคารและสถาบันการเงิน บุคคลธรรมดาที่มีกู้ยืมเหมือนกัน ส่วนมากสินเชื่อชนิดนี้ มักจะทำกันในรูปสัญญากู้ยืมซึ่งจะมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน หรือบุคคลค้ำประกันก็ได้ แต่ส่วนมากแล้วจำต้องมีหลักประกันด้วยเสมอสำหรับสินเชื่อชนิดนี้ การชำระเงินคืนก็จะต้องระบุไว้ในสัญญาด้วยว่าจะชำระคืนให้เมื่อไร เป็นการผ่อนส่งหรืออย่างไร หรือชำระยอดรวมเลยก็ได้

4. สินเชื่อเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

เป็นการใช้สินเชื่อเพื่อการกิจกรรมโดยเฉพาะ ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบให้แก่ผู้ผลิตต่าง ๆ เพื่อนำมาผลิตเป็นสินค้าสนองความต้องการของผู้บริโภค การให้สินเชื่อทางเกษตรนี้แตกต่างจากการให้สินเชื่อทางค้ำอื่น ๆ คือมีความเสี่ยงมากที่สุด ทั้งนี้เพราะการเกษตรต้องอาศัยธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ นอกจากกินฟ้าอากาศแล้วยังมีแมลง และยังคงอาศัยเทคนิคต่าง ๆ ด้วย ซึ่งคุณลักษณะที่ไม่แน่นอนนี้เอง ทำให้สินเชื่อทางการเกษตรนี้แตกต่างจากสินเชื่อประเภทอื่น และเพื่อช่วยเหลือให้สินเชื่อทางเกษตรมีความเสี่ยงน้อยลง ให้มีเงินทุนเพียงพอ และมีต้นทุนต่ำ จึงมีการจัดสหกรณ์ขึ้นเพื่อรวบรวมเงินทุนให้พอเพียง แต่การให้สินเชื่อทางเกษตรกรรมและสหกรณ์นี้ ส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การสนับสนุนของรัฐบาล

ก. แยกตามวิธีการชำระคืนสินเชื่อที่ใช้

การใช้สินเชื่อ คือ การนำสินค้า หรือบริการไปก่อนโดยจะชำระค่าสินค้าและบริการนั้นภายหลัง ซึ่งการชำระคืนนั้นถ้าชำระคืนเป็นงวด ๆ งวดละเท่า ๆ กันเราเรียกสินเชื่อชนิดนี้ว่า การผ่อนส่ง ซึ่งส่วนมากมักจะใช้กับผู้บริโภคที่เป็น

บุคคลธรรมดาที่มีรายได้น้อย ไม่สามารถที่จะชำระหนี้ทั้งจำนวนได้ การผ่อนส่งนี้ ส่วนมากเป็นการใช้กับสินค้าประเภทสินทรัพย์ประจำที่มีราคาแพง เช่น พวกรถยนต์ อากาศ เครื่องตกแต่งบ้าน

ถ้าการชำระหนี้สินค้ำ หรือบริการ เป็นการชำระครั้งเดียวของมูลค่าทั้งจำนวน เราเรียก Single Payment Credit มักจะใช้กันในระหว่างธุรกิจการค้า เพื่อความรวดเร็วสะดวกสบาย เพราะส่วนมากสินเชื่อที่ให้กับอยู่ในวงการค้าจะเป็นระยะเวลาไม่นานนัก และใช้กันอยู่เสมอ ถ้าเป็นการผ่อนส่งจะทำให้เกิดความยุ่งยาก อย่างไรก็ตามการผ่อนส่งก็ใช้กับวงการค้าได้ ในกรณีที่ธุรกิจนั้นซื้อสินทรัพย์ประจำที่มีราคาสูง เช่น เครื่องจักร หรือในกรณีที่ธุรกิจนั้นเกิดขาดเงินสดไม่สามารถชำระหนี้สินใดทั้งจำนวน จึงจำเป็นต้องผ่อนชำระเพียงบางส่วน

ง. แยกตามระยะเวลาที่ให้สินเชื่อ

สินเชื่อ ถ้าแยกประเภทตามระยะเวลาที่ให้สินเชื่อั้น สามารถแยกได้ดังนี้คือ

1. สินเชื่อที่ให้ระยะเวลานาน มักจะเป็นสินเชื่อเพื่อการลงทุน ซึ่งเป็นสินเชื่อที่ให้ในวงเงินสูง การชำระหนี้ต้องอาศัยเวลานาน หรือต้องผ่อนชำระซึ่งกว่าจะหมดจำนวนก็กินเวลา สินเชื่อชนิดนี้มักจะรวมดอกเบี้ยไว้ในราคาของสินค้าที่ขายด้วย เพราะถ้าระยะเวลานานไป ความเสี่ยงของผู้ให้สินเชื่อก็มากขึ้น และเพื่อลดความเสี่ยงของผู้ให้สินเชื่อ สัญญาที่ทำกันจึงมักจะเป็นแบบสินเชื่อที่มีหลักประกัน เช่น การผ่อนส่งบ้านและที่ดิน หรือการยืมเงินเพื่อการลงทุนระยะยาว ซึ่งสินเชื่อชนิดนี้ให้ออกแก่บุคคลหรือธุรกิจซึ่งตามปกติจะไม่สามารถมีสินทรัพย์ค้ำที่กล่าวได้ ต้องอาศัยการสินเชื่อชนิดนี้จึงจะได้น่า

2. สินเชื่อที่ให้ระยะปานกลาง เป็นสินเชื่อที่ให้แก่การลงทุน หรือการบริโภคที่กินเวลาไม่นานนัก และก็ไม่สิ้นจนเกินไป มีบางท่านกล่าวว่า เป็นสินเชื่อที่ให้กับอยู่ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไปจนถึง 5 ปี ผู้ใช้สินเชื่อเป็นได้ทั้งรัฐบาล หน่วยธุรกิจ และ ผู้บริโภค ส่วนมากมักจะเป็นการซื้อสินทรัพย์ที่มีอายุไม่

นานนักและราคาก็ไม่แพงมากจนเกินไป เช่น รถยนต์ ระยะเวลาที่ให้สินเชื่อส่วนมากจะขึ้นอยู่กับอายุการใช้งานของสินค้าที่ซื้อขายกัน และราคาของสินค้านั้น ๆ ค่ายถ้าสินค้าราคาไม่แพงจนเกินไป และการชำระคืนค่าสินค้านั้นอยู่ในช่วง 3 - 5 ปี ก็จัดได้ว่าสินเชื่อที่ให้แก่กันเป็นแบบสินเชื่อระยะเวลาปานกลาง

3. สินเชื่อระยะเวลาสั้น ส่วนมากมักเป็นสินเชื่อที่ใช้ในการดำเนินการค้าตามปกติ ซึ่งช่วงระยะเวลาที่ใช้ประมาณ 1 - 2 เดือนหรืออาจจะนานถึง 1 ปีก็ได้ และยังรวมถึงสินเชื่อเพื่อบริการที่ใช้กันอยู่กับผู้บริโภค การเปิดบัญชี และสินเชื่อที่ได้จากธนาคารในช่วงระยะเวลาสั้น เช่น การใช้เช็ค เป็นต้น สินเชื่อในระยะสั้นนี้ ส่วนมากมักจะเป็นแบบไม่มีหลักประกัน อาจด้วยความไว้วางใจและการติดต่อกันอยู่เสมอ เนื่องจากจำนวนเงินไม่มากนักและระยะเวลาที่ให้ไม่นานจนเกินไป ความเสี่ยงจึงมีน้อยกว่าสินเชื่อประเภทอื่น ๆ สินเชื่อระยะเวลานี้นิยมใช้กันมากเพราะสะดวกสบาย เปรียบเหมือนตัวกลางที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนที่นอกเหนือจากเงินสด ทำให้ความคล่องตัวของสินค้าในตลาดรวดเร็วขึ้น และการค้าขายเจริญรุดหน้า

จ. แยกตามหลักประกัน สินเชื่อนี้อาจจะแยกได้อีกด้านหนึ่ง โดยแยกเป็นประเภทใหญ่ ๆ 2 ประเภท คือ

1. การให้สินเชื่อโดยมีหลักประกัน
2. การให้สินเชื่อโดยไม่มีหลักประกัน

1. การให้สินเชื่อโดยมีหลักประกัน มักจะใช้ในกรณีดังนี้

1.1 การติดต่อกู้ยืมจากธนาคาร หรือสถาบันการเงิน ส่วนมากจะมีระเบียบการเกี่ยวกับหลักประกันวางไว้ ไม่ว่าผู้ยืมจะเป็นหน่วยธุรกิจ หรือบุคคลธรรมดาก็ตาม

1.2 กรณีสินเชื่อทางการค้า จะต้องมีหลักประกันเพื่อ

- ก. ลูกค้านั้นเป็นลูกค้าใหม่
- ข. ลูกค้านั้นเป็นลูกค้าจร นาน ๆ จึงจะติดต่อกันครั้งหนึ่ง

- ค. ลูกค้าที่ติดต่อกับฐานะไม่คอยมั่นคง มีความเสี่ยงภัยมาก
 ง. ลูกค้าที่ติดต่อกเคยมีการติดต่อกันมาแล้ว แต่มีเงินค้างชำระมาก
 ฉะนั้น ในการซื้อครั้งต่อไปจึงต้องมีหลักประกัน

1.3 กรณีทางค่านสินค้า ความเสี่ยงของสินค้านั้นมาก ผู้ซื้อก็ต้องมีหลักประกันในการซื้อ

หลักประกันที่ไซ้ อาจจะเป็นรูปของบุคคลค้ำประกัน ธนาคารค้ำประกัน หรือหลักทรัพย์อื่นๆ มาทำสัญญาประกันนั้น

จำนวนและชนิดของหลักประกันมักจะขึ้นอยู่กับจำนวนหนี้สิน และระยะเวลาในการชำระคืน ถ้าจำนวนหนี้สินมาก ระยะเวลาชำนาน หลักประกันก็ต้องสูงตาม ถ้าเป็นโฉนดที่ดินก็ต้องทำสัญญาจำนองไว้ ถ้าเป็นสินทรัพย์อย่างอื่นก็ต้องทำสัญญากัน ซึ่งจากการทำสัญญานี้ ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระคืนหนี้สิน หรือผิดสัญญา ทางฝ่ายเจ้าหนี้ก็มีสิทธิยึดหลักประกันนั้นได้

2. การให้สินเชื่อโดยไม่มีหลักประกัน เป็นการให้สินเชื่อที่นิยมทำกันในด้านการค้าในปัจจุบัน เพื่อความสะดวกในการซื้อขาย ในทางปฏิบัติจริง ๆ จะทำกันในรูปเปิดบัญชี โดยผู้ขายโดยปกติเป็นลูกค้าส่งจะยอมให้ลูกค้านำสินค้าไปก่อน และเปิดบัญชีลูกหนี้ไว้ เมื่อครบกำหนดจึงนำเงินมาชำระ ถึงแม้ว่าการใช้เงินทุนเพื่อซื้อสินค้ามาขาย จะได้มาโดยการที่ธุรกิจนั้นยืมธนาคารโดยตรงก็ตาม แต่เพื่อความสะดวกและความรวดเร็วในทางการค้า ไม่ต้องเสียเวลาและเสียต้นทุนมากแล้ว ปัจจุบันจึงนิยมใช้วิธีการ เปิดบัญชีกันโดยไม่ต้องมีหลักประกัน ซึ่งวิธีนี้ทำให้ธุรกิจที่มีฐานะการเงินดี ไม่จำเป็นต้องมีสินค้า โดยลงทุนด้วยทุนของตัวเองมาก หรือต้องยืมจากธนาคาร โดยเขาจะได้รับความไว้วางใจให้เปิดบัญชีกับลูกค้าส่งได้เสมอ เพราะฐานะการเงินดี

จะเห็นได้ว่าคำว่า "สินเชื่อ" นั้นนอกจากจะมีความหมายมากมายตามจุดประสงค์ของผู้ใช้แล้ว การแยกชนิดหรือประเภทของสินเชื่อยังสามารถแยกได้เป็นหลายประเภทแล้วแต่จะมองในแง่ใดอีกด้วย สินเชื่อจึงมีความหมายกว้างไกลเกินกว่าตัวของมันเอง จึงควรศึกษาให้ถ่องแท้